

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre . . . . . 12 kor.
 Fél évre . . . . . 6 kor.
 Negyedévre . . . . . 3 kor.
 Egyes szám ára . . . . . 10 fillér.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Nyílt tér sora 40 fillér.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS KOZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség

hová a lap szellemi részét ille közlemények intézendők: Főter 38 szám földszint. — Értekezni lehet naponta d. e. 10—12 órákban.
 Előfizetések és hirdetések a lap kiadóhivatalába (Könyvnyomda és Papírárgyár r. t. küldendők.)

Egyes számok kaphatók: Földes Ede, Cirner József és Grünfeld Dávid kereskedésében.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Nagyenyed r. t. város felirata.

F. hó 25-én Lukács László pénzügyminiszter nagyfontosságú törvényjavaslatot terjesztett a magyar képviselőház elé, mely 328 millió korona értékű állami beruházásra kér felhatalmazást. A törvényjavaslat egyéb munkalatai között programba veszi Alsó-Fehér vármegye részére egy törvényszéki palota építését 700 ezer korona értékben. Ez alkalomból Nagyenyed város képviselőtestülete a következő feliratot intézi az igazságügy-miniszterhez, melyben a 70-es években Gyulafehérvárra költözött kir. törvényszéknek régi és illetékes helyére: Nagyenyedre való visszahelyezését sürgeti. A városunk jövő fejlődésére nézve óriási fontosságú ügyben szerkesztett feliratot egész terjedelmében közöljük:

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Kegyelmes Urunk!

Nagyenyed város, Alsó-Fehér vármegyének százados székhelye, nagy sérelmének orvoslását várta az országgyűlés képviselőházának 1884. évi februárius 16-án tartott ülésében 3900 jkvi sz. a. hozott azon elvi határozatok megvalósításától, melyben kimondta, hogy a kir. törvényszék székhelyei a közigazgatási hatóságok székhelyeivel egyezően állapíttassanak meg. Bizott abban, hogy mihelyt az állam anyagi ereje megengedi, hogy vármegyénk 1876. évben innen Gyulafehérvárra áthelyezett törvényszéke a mai kor igényeinek megfelelő épületben elhelyeztessék, az idézett országgyűlési határozat értelmében a Nagyenyedre visszahelyezés foganatosíttatni fog.

Ennek idejét látjuk közeledni, midőn értesülünk arról, hogy az állami beruházások iránti törvényjavaslat keretében az Alsó-Fehér vármegye területén működő királyi törvényszék korszerű elhelyezése céljából új törvényszéki palota építésének terve is benne van. Ez a terv azt a jogos

reményt kelti bennünk, hogy ez a törvényszék, éppen ezen intézkedés rendjén, visszakerül eredeti otthonába, Nagyenyedre.

Reményünket egyebek között, első sorban éppen ezen intézkedés indító okára alapítjuk. Ugyanis a jelzett törvényjavaslat arról győzött meg, hogy az áthelyezés okai elvesztették érvényüket, mert az új építkezést éppen az teszi szükségessé, hogy a mostani helyiség, a kor igényeihez képest semmivel sem alkalmasabb a törvényszék céljaira, mint volt annak idején a nagyenyedi. Másfelől megszűnt a pénzügyi nehézség is, a miért akkor a gyulafehérvári megürült pénzverőházat kellett felhasználni ideiglenes helyiségnek, mivel az államkincstárnak nem állott módjában, hogy az Enyeden felajánlott szép és alkalmas telekre új épületet emeltessen. Most módjában áll ez is, módjában áll az is, hogy a visszahelyezést követelő okok érvényesülésének helyet adjon. A következőkben éppen ezen okokra és érdekekre akarunk rámutatni.

Alsó-Fehér vármegye közigazgatási és törvénykezési jurisdikciójának együttes székhelye századokon át Nagyenyed volt. A mit századok vésték a köztudatba, azt onnan máig sem tudta kiirtani a 27-éves ideiglenes állapot. E köztudat szerint a törvényszék törvényes székhelye ma is Nagyenyed. Hogy tényleg és ismét azzá váljék, azt a folyton megújuló közóhaj mondja meg. A köztudat nyomán járó közóhaj állandó megmaradása és fokozódása abban leli természetes magyarázatát, hogy a törvényszék áthelyezése közigazgatási, jogszolgáltatási, pénzügyi és állampolitikai szempontból hátrányosnak és károsnak bizonyult.

E tapasztalatunkat elvileg is igazolják és megerősítik »a kir. törvényszékek és járásbírósgok székhelyeinek és területeinek meghatározásáról« szóló 1890. XXIX. t.-cz. indoklásában foglalt és a mi kérésünket támogató kijelentések,

illetőleg vélemények. Igazolják különösen azok a részek, melyekben Magyarország akkori halhatatlan emlékeztető igazságügyministere, Szilágyi Dezső kijelentette, hogy: miután a közigazgatási és törvénykezési beosztás között annyira kívánatos összhangnak létrehozatala változásokkal fog járni, és miután az ország némely részeiben mindenesetre szükséges leendő a törvényszékek székhelyeinek módosítása: nem látja elérkezettnek az időt arra, hogy az eddig megállapított székhelyek, mint ugynevezett végleges székhelyek bezikkelyeztessenek.

Mi a törvényjavaslat indokolásának csak lényegbe vágó részeit idéztük; de már ebből is nyilvánvaló, hogy a törvényszéknek Gyulafehérváron maradása lehetetlenné tenné a közigazgatási és törvénykezési beosztás között annyira kívánatos összhang létrehozatalát.

És így az is nyilvánvaló, hogy Gyulafehérvár csak ideiglenes székhely, s hogy a törvényszék állandó, végleges székhelye csak Nagyenyed, a törvényhatóság székhelye lehet.

Ebbeli meggyőződésünk alaposágát igazolja az a tény is, hogy a törvényjavaslat a törvényszék áthelyezése után kelt.

Reményünket teljessé és jogossá teszi az a másik körülmény, hogy vármegyénk monumentális új székháza az 1890. XXIX. törvénycikk meghozatala után épült a nélkül, hogy a magas kormány a legcsekélyebb kétséget is támasztotta volna a felől, hogy a vármegyének legalkalmasabb és végleges székhelye csak Nagyenyed lehet. Ebben a tényben, a törvény szellemének megfelelően, a törvényszék végleges elhelyezésének kérdését is eldöntöttnek gondoljuk.

A felhozottak kétségtelen igazsága mellett is távol áll tőlünk az a gondolat, hogy Nagyméltóságod bölcsességének praedjudikálni akarnánk. Hiszen még mindig lehetnek olyan, előttünk ismer-

TÁRCZA.

Előhang.

(A „November“ ciklushoz.)

Hideg, nehéz köd ült az őszi tájra,
 Nincs lomb a fákön: megsárgult, lehullt, —
 Mint ifju szívek sok-sok színes alma
 Mely fájó könnybe bubánatba fullt.
 Eltűnt az égnek fényes tiszta kékje,
 A vándor madár elvitte dalát;
 A vágyó szem nyiló, színes virágot
 H'jába keres csak ablakokba' lát.

És én mégis látom a tiszta égbolt
 Ragyogó fényét, bűvös derűjét,
 Nem bánt a fájás, nem érzem mi rég volt,
 Csak álmodom ezer mesét, regét;
 Fűdik a lelkem verőfényes égnek
 Sugárban, a fénynek tengerében
 És kél a boldog dallam, édes ének
 Mert szép szemeid tiszta tükröt nézem.

A te szemeid fehér-arczu szépmé!...
 És elfödi a multat a jelen,
 Támad szivemben, — bátor, rejtve mélyen, —
 Nagy érzés, a szent szerelem;
 Szóke hajad aranyló glóriát von,
 Liliom fehér homlokod köré,
 Fényétől eltűn a bú, rémes átkom —
 Szemed ragyog, s én bámulok belé...

Nézem; és látom ott, mit álmaimban
 Kiszínezett az ifju képzelet;
 Látom — és szívem hanosabban dobban, —
 A menyországról festett képeket.
 És mig merengve szép valód csodálom,
 Feledve leszen a föld gyász, s im'
 Felbátorit egy új, egy édes álom,
 Kibontom ismét könnyű szárnyaim!...

Szeretsz... Szeretlek...

Szeretsz! A szemed mondta immár régen,
 Midőn szememnek hangtalan felelt;
 Erről álmodtam sok-sok néma éjen,
 Midőn csak kűn a siró szél neszelt;
 Most — burkoltam bár — ajkaid szavában,
 Hall'ni engedte végre Istenem;
 Való, való hát, mit reméltem, láttam:
 Szeretsz Te angyal, üdvöm, mindenem!

Boldogságotól szárnyat kap a lélek,
 Szívem mélye egy regés szép világ;
 Jöhet bármi, most semmitől se félek,
 Tövis között is nyil nekem virág!
 A Te szerelmed: ragyogó sugárom
 A Te szemed: a tündöklő napom,
 Magad az édes megvalósult álom!...
 Boldogságom ki nem dalolhatom!

Biznék Orpheus bűvölő szavával,
 Apolló lantja lenne bár enyém,

Akkor sem tudnám szóval, dalolással
 Elmoudani ügy, miként érzem én,
 Mert boldogságom tenger végtelenje
 Szerelmem erős, mint a sas madár.
 Imádlak! — más szót e nagy érzelemre,
 H'jába keres az ajkam nem talál...

Imádlak, mint a hívó oltárképét!
 Imádom lelked, bűvös lényedet,
 Szemednek tiszta sugárszóró fényét, —
 Mit nem rajzolhat, csak a képzelet, —
 Fehér homlokod liljom tisztaságát,
 Téged a ki vagy, az Én angyalom!...
 Poéta lelkem tiszta boldogságát,
 Nagy, hiv szerelmem ki nem mondhatom!...

Tolvaly Géza.

Kikelet az én...

Kikelet az én szerelmem,
 Piros róza fakadás;
 Éltető nap babám szeme...
 Hangja szellő suttagás.
 Puha bársony a két karja,
 Ambrozia a csókja,
 Menyország az ölelése;
 Örök üdv a szerelme!!

Vigházy Gáspár.

retlen, magasabb kormányzati szempontok, melyeket szintén mérlegelni kell.

Azonban a körülöttünk folyó életből merített tapasztalati tények alapján kelt meggyőződésünk kötelességünké teszi, hogy mindent felsoroljunk, a mivel kérésünk igaz jogcímét más oldalról is bizonyíthatjuk, sikerét biztosíthatjuk.

A törvényszék Enyeden lételet nemcsak közigazgatási és jogszolgáltatási érdekek követelik. Követeli a legmagasabb érdek, a nemzeti ügy, a magyar állameszme érdeke.

Ennek igazolására bizonyosságul hivatjuk először városunk multját. Látjuk ebben, hogy mily élénk része volt a nemzet reformküzdelmeiben, miként irányította Alsó-Fehér vármegye közéletét s miként tette ezt ez országrész vezérvármegyéjévé, mely elsőnek mondta ki a jobbság eltörlését, a közteljesítést, a lealázó katonafogdosás megszüntetését. Első volt a nemzeti szabadság és alkotmányos fejlődés zászlajának kibontásában is.

Teljesítette kötelességét a szabadságharcban is vagyona, vére és éltetőfáig. A történet szomoruan igazolja, hogy mind a Rákóczi-féle, mind a 48-9-iki szabadságharc tragoediájának legmegrázóbb jelenetei Enyeden játszódtak le. De a vérből és lángözönből új életre kelt, polgárainak szorgalmával és határtalan áldozatkészségével. Eltűntette az 1849-iki szerencsétlenség utolsó romját is. Enyed újra épült s most isten és emberek előtt visszakéri régi jogait, vállalja hivatásával járó nagy kötelességeit, de kéri az e célra vezető összes eszközöket.

Valóban szépen és igazán mondotta Kossuth, mikor az elpusztult Enyed küldöttei a 48-iki felelős kormány előtt segélykérés végett megjelentek: »Enyednek fel kell épülnie szebben, mint volt, mert Enyednek nagy hivatása lesz Erdélyben... Ha véremmel tudnék segíteni a szerencsétlen városon, azt is odaadnám.«

Ha a mult fényesen igazolta, hogy a gondviselés Enyednek elsőrendű szerepet szánt a magyar nemzeti ügy ápolásában és fejlesztésében, még inkább igazolja a jelen, mely a multnak egyenes folytatása. Ma is Enyed a vármegyének az az egyetlen helye, melyben a magyar faji és nemzeti öntudat és önérték érintetlen tisztaságban él és működik s innen mint kovász az egész megyét áthatja. Bármerre tekintünk, csak itt találjuk azt a működési alapot, melyből a nagy nemzetiségi területeket meg lehet és meg kell hódítani a magyar állameszme. Messze el a Maros és Küküllő vidékein sehoh sincs a magyar nemzeti állammal olyan biztos hadállása, olyan tiszta magyar központja, mint Enyed. Ezt igazolja a mult, igazolják azok az ellenséges támadások, melyek legerősebb rohamaikat éppen ezért vetették Enyedre.

Azt mondanunk sem kell, hogy milyen üdvös hatása lesz a nemzeti vérkeringésre, a magyar faj tekintélyének izmosodására az igazságszolgáltatást kereső vidék gyakori megfordulása ebben a tiszta magyar légkörben, a hol az állam nyelvének nem kell úton-útfélen a másodrendűség lealázó szerepében látnia.

És mi következik ebből?

Legjobb meggyőződésünk szerint az, hogy a magyar állammal is elsőrendű kötelessége védeni és erősíteni az ilyen féltett és nagy hivatásu nemzeti hadállást minden lehető eszközzel.

Ilyen erősítő eszközül kínálkozik most a törvényszék visszahelyezése; a mit nézetünk szerint, még akkor is meg kellene tenni, ha nem kérnök vagy éppen tiltakoznánk ellene.

Azt nem akarjuk vitatni, hogy Gyulafehérvár mellett miféle helyi vagy talán általános érde-

kek szólhatnának, de az kétségtelen és sem vitásra sem bizonyításra nem szorul, hogy Enyednek a székhelyhez fűződő ősi joga mellett, éppen az általános nemzeti érdek a legerősebb jogcíme.

Ha pedig az anyagi veszteség vagy nyereség jön szóba: Gyulafehérvár, mint a hatalmas erdélyi katolikus püspökség székhelye, mint nagy katonai központ, élénk forgalmu kereskedelmi gócpont továbbra is bírja a fejlődés feltételeit; ellenben Enyed a törvényszék visszahozatalával éppen az élénkebb forgalmat, a vidékkel való érintkezés szabadabb levegőjét nyeri meg, nagyobb erőre kap s nemzeti elhivatását még hatóságosabban teljesítheti. Gyulafehérvár előtt pedig nyitva marad a pálya a nemes versenyre a nemzeti ügy terén is.

A párhuzam további folyamán azt is megállapíthatjuk, hogy az alsófehérvármegyei magyarság zöme Enyed körül vagy Enyedhez közelebb tömörül s így Enyed e tekintetben is természetesebb és közvetlenebb nemzeti elemekre támaszkodik és megfordítva. Ezt magát is bátran számíthatjuk a döntő tényezőkhöz.

Az előbbinek jelentőségét tetézi az a másik körülmény, hogy a vármegye ügynevezett közép-birtokosságának java része is Nagyenyed körül vagy az Enyeddal közvetlen vasuti összeköttetésben álló vidékeken lakik. Ezeknek amugy is pusztuló sorait megmenteni, érdekeit ápolni szintén nemzeti kötelesség.

Kedvezőbb Enyednek vasuti összeköttetése a járásbíróóságok nagyobb részével. A Budapest-Predeáli vonalon a balászfalvi, vizaknai, marosújvári járásbíróóságokkal egyenes és sűrű közlekedésben érintkezhetik; ellenben Gyulafehérvár ezen járásbíróóságok és a nagyenyedi járásbíróóság területéről csak a Tövisen való átszállással és idővesztéssel járó közlekedés lehetséges.

A közlekedési viszonyok párhuzamát kiegészítve szám szerint is kimutathatjuk, hogy Nagyenyedet, mint törvényszéki székhelyet a közlekedési vonalak iránya, természetes fekvés és megszokott összeköttetések révén könnyebben érheti el és keresi fel, mint Gyulafehérvárt.

Alsó-Fehér vármegyének

egész nagyenyedi járasa 40 község 31760 lakossal,
» marosújvári » 33 » 27154 »
» balászfalvi » 23 » 26133 »

a magyarigeni járásból

Alsógárd	}	5 község	5042 lakossal,
Mindszent			
Benedek			
Felsőgárd			
Intregárd			

a verespataki járásból

Mogos	}	2 község	4438 lakossal,
Muska			

a kisenyedi járásból

Alamor	}	8 község	8551 lakossal,
Ladamos			
Mundra			
Örményszékes			
O.-Bogáth			
Székáspreszáka			
Pókafalva			
Gergelyfája			
végül Nagyenyed város			7494 lakossal,
Vizakna			3920 »

összesen 2 város, 112 község 114492 lakossal.

Mig Gyulafehérvárt könnyebben eléri és inkább érdekkörébe tartoznak: az egész alvinczi járás 24 község, a magyarigeni járás a fenti 5 község kivét. 25 község,

a verespataki járásból a

többi - - - - - 6 község,
a kisenyedi járásból - 10 község,
Gyulafehérvár város,
Abrudbánya város

összesen 2 város, 65 község 97840 lakossal.

S ezen területről is az összes vasutmenti (államvasutak és zalatnai vasut melletti) községek sokkal könnyebben és kevesebb költséggel jutnak el Enyedre, mint a marosújvári járás községei jelenleg Gyulafehérvárra.

Az esküdtbíróóság működésével járó közlekedés is inkább Enyed mellett szól. Ugyanis az előbb Nagyenyedre nézve kedvezőbb érintkezéseknek jelzett községekben az esküdt szolgálatra behívható férfiak száma 1901-ben tett 915-öt, míg a Gyulafehérvárra könnyebben jutó községekben volt 817, tehát 97-tel kevesebb, mint amott; de még ezekből is a nagy rész (Gyulafehérvárról 335, Zalatról 70, Magyarigenből 34) könnyebben jut el Nagyenyedre, mint a marosújvári járásból 205 Gyulafehérvárra.

A visszahelyezéssel az építkezésben is jökora megtakarítás válik lehetségessé. Ugyanis Alsó-Fehér vármegye közigazgatási bizottsága még 1896-ik évben megállapította szakértői szemle alapján, a kir. törvényszéki elnök több ízben nyilvánított hasonló véleménye mellett, hogy a nagyenyedi kir. járásbíróóság épülete hivatalos helyiségnek sem egészségi, sem beosztási tekintetben nem alkalmas és minél rövidebb idő alatt mást kell építeni. Az Enyeden építendő törvényszéki palota költségvetésének keretében ez az elodázhatatlanná vált szükség is tetemes költségkíméléssel valószínűsíthető, mert nem kell egészen külön épületről gondoskodni.

Ez kézzelfogható pénzügyi előnye a törvénykezési palota Enyedre építésének.

Hogy felhozott indokaink erősségét és súlyát ne csak magunk bizonyítsuk, hivatkozunk Alsó-Fehér vármegye törvényhatóságának a törvényszéknek Nagyenyeden megtartása s miután az már elvitetett, visszahozatala érdekében 1874 évi december hó 17-én, 1875 évi május hó 20-án és október 11-én, 1876 évi május hó 2-án és szeptember 25-én, 1877 évi április hó 30-án és 1878 évi április hó 25-én tartott közgyűléseiből az országgyűlés képviselőházához és a miniszteriumhoz intézett felirataira. E feliratokban egyenlő hévvel és erővel nyilatkozott meg az egész törvényhatóság közóhaja a törvényszéki székhelynek Enyeden jogosult volta érdekében s azokban részletesen lett kifejtve és igazolva, miszerint Alsó-Fehér vármegyének történelmi és kulturális fejlődésén alapuló köz- és sulypontja Nagyenyed, melyet a helyes kormányzati politikának minden intézmény nyel erősíteni, nem pedig gyengíteni kell.

S végül fel kell hoznunk azt is, miszerint éppen azon körülmény, hogy Nagyenyeden egy erős magyar társadalmi és kulturális központ minden feltételei megvannak, tenné magukra a törvényszék bírái és alkalmazottaira kellemesebb lakóhelyül Nagyenyedet, minek kedvező visszahatása a bíróság munkakedve és közérzete elégedettségére el nem tagadható.

Az előadottak, legerősebb meggyőződésünk szerint, teljesen igazolják, hogy a törvényszék visszahelyezése Enyedre nyilvánvaló közszükséglet, állami és nemzeti érdek s a valószínűsítással járó áldozatok bőven megtérülnek, üdvös és áldásos következményeiben.

Ez az erős meggyőződés indít minket is arra, hogy a törvényszék visszahozatalát, illetőleg az új

A nagyközönség becses figyelmébe ajánljuk

CZINK JÓZSEF

műruhafestő és vegyszertisztító intézetét

KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 25. szám alatt

a postával szemben.

Festésre és tisztításra

elvállal mindennemű megfoltosodott vagy színehagyott

női-, férfi- és gyermek ruhákat

szőnyegeket, butorszöveteket, függönyöket, kesztyűket és bármilyen diszszel ellátott tárgyakat, melyek egészben lesznek festve és tisztítva felelősség és a legolcsóbb árak mellett.

19 22-36

Rendkívüli esetben a ruhák 24 óra alatt készülnek. Póztai megbízásokat gyorsan és pontosan eszközl.

törvény
nyáink é
zattal is
a)
tésére m
jogilag
tkvben
a város
fegyinté
szomszéd
nem biz
dunk a
kifogást
b)
tésével
c)
1,200.00
V)
bírái és
lakások
M)
Nagyme
m)
fehervár
helyére
állami
palotán
kezdeté
1890.
testület
M)
nak N
julius

A
Gróf Tisz
kefűlet szab
Pál képvisel
Károly párt
Tiszte
Az alvinc
laurenti álla
meleghangu
Szives me
nos örömmel
gazdálkodásul
nekem és t

Az ezle
megmarad
csújtják és
vetés tárgy
miniszterhe
leit egysze
Azt felelte
terjeszteni,
a mit pedig
jövendelmek
Beruhá
ter 328 m
zsról szól
hó 24-en.
millió, du
43 millió,
letek és f
10 millió,
12 millió
békesség
tusát mut
A has
földmivelt
be a me

Szám

törvényszéki palota Enyedre építését szerény viszonyaink és anyagi erőnkhez képest vagyoni áldozattal is előmozdítsuk a következőkben:

a) ismét felajánljuk a kir. törvényszék építésére még 1874-ben odaajándékozott, tulajdonjogilag is előjegyzett s a nagyenyedi 1123 sz. tjkvben A + I. rsz. a. nevezett szép telket, mely a város főközlekedési vonalán, a járásbírószéket és fegyintézetet magában foglaló kincstári telek törszomszédságában fekszik; ha pedig ez a telek nem bizonyulna eléggé alkalmasnak, gondoskodunk a legmesszebb menő igényeknek is megfelelő kifogástalan telekről;

b) viseli városunk a törvényszék átköltöztetésével járó összes költségeket és kiadásokat;

c) az új törvénykezési palota építéséhez adunk 1.200.000, egy millió kétszáz ezer jóminőségű téglát.

Végül biztosítjuk azt is, hogy a törvényszék bírái és más tisztviselői legalább olyan magánlakásokat fognak kapni, mint Gyulafehérvárt.

Mindezek alapján mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat:

méltóztassék a királyi törvényszéknek Gyulafehérvárról a vármegyei törvényhatóság székhelyére, Nagyenyedre való visszahelyezése és az állami beruházások között felvett új törvényszéki palotának Enyedre építése végett a kérelmünk kezdetén hivatolt országgyűlési határozat és az 1890. XXIX. t. cz. értelmében a törvényhozó testület elébe törvényjavaslatot terjeszteni.

Mély tisztelettel maradván Nagyméltóságodnak Nagyenyed r. t. város képviselőinek 1903. július hó 25. napján tartott üléséből.

Dr. Varró László s. k.
polgármester.

Balogh Ferencz s. k.
főjegyző.

A miniszterelnök köszönete.

Gróf Tisza István miniszterelnök az alvinczi választókerület szabadalvópárt üdvözlő sürgönyére, melyet Szóts Pál képviselő ott időzése alkalmából, küldött Benedek Károly pártelnökhöz a következő levelet küldötte:

Tisztelt Pártelnök Úr!

Az alvinczi szabadalvópárt nevében a normális parlamenti állapot helyreállta alkalmával hozzám intézett megleghangú üdvözlőt fogadják halás köszönetemet.

Szíves megemlékezésük a jelen viszonyok közt különös örömmel töltött el. Pártunkhoz való törhetlen ragaszkodásuk ezen újabb megnyilvánulása erőt nyújt nekem és minisztertársaimnak a további küzdelmekre.

Hazafias üdvözléttel:
Tisza.

SZEMLE.

Az exlex utóbajai. „A himlő elmulik, a ragya megmarad” írja az Újság. „Az exlex ragyai is sokáig csuflitják és nyomorítják még az országot.” A költségvetés tárgyalása rendén kérdést intéztek a pénzügyminiszterhez az adóreform ügyében. Lukács László felelt egyszerűen és világosan, mint a kétszer kettő. Azt felelte, hogy az adóreform meg van, be is lehet terjeszteni, de ez az állam bevételeinek csökkenésével jár. A mit pedig, az exlex miatt nem folyván be a rendes jövedelmek, most nem bír meg az állampénztár.

Beruházási törvényjavaslat. A pénzügyminiszter 328 millió 898 ezer korona értékű állami beruházásról szóló törvényjavaslatot terjesztett a Haz elé f. hó 24-en. Ebből az összegből a szekely vasutakra 32 millió, dunai hidakra 15 millió, törvényhatósági utakra 43 millió, a fumei kikötőre 6 millió, törvényszéki épületek és fogházak építésére 9 millió, bosnyák vasutakra 10 millió, iparfejlesztésre 17 millió földmívelési czelokra 12 millió stb. irányoztatik elő. A kormány a parlamenti bekesség beálltával a jövő munkásság óriási prospektusát mutatja be az országnak.

A hasznos madarak védelme. Tallian Béla földmívelésügyi miniszter törvényjavaslatot terjesztett be a mezőgazdaságra hasznos madarak védelméről.

Ez a törvényjavaslat a párisi egyezmény eredménye, mely hasonló intézkedésre készíti Európa többi művelt államát is. Hasznos madarak sorába tartoznak tehát irtásuk szigorú büntetést von maga után: a baglyok, harkályok, fakopácsolók, verébalkatuak, búbosbanka, hajnalmadár, fecské, fülemile, keeskefejő, kékbecy, vörösbegy, szarkabegy, poszáták, czinkék, sármany, seregély, tengelicz, gölya.

A tanítóképzés államosítása.

Hazánk 27.150 tanítója közül még mindig 2535, tehát 9.35%-ának nincs oklevele, dacára, hogy az állam 1872. és 73. évben állított fel tanítóképző tanfolyamokat.

Hasonló szomorúak a statisztika adatai a tanítók anyanyelvére nézve. 1897-ben 18.038 tanító, tehát csak 66.4% beszélt a magyar nyelvet, mint anyanyelvet s míg 7114 (26.2%) csak szóban és írásban bírta azt, addig 1427 (5.3%) csak keveset, 571 (2.1%) pedig éppen semmit sem beszélt magyarul.

Hogy emelhetik a nemzet szellemi színvonalát az oklevél nélküli tanítók? Hogy lelkesülhetnek nemzeti eszményekért, kik még nyelvünket sem tudják? Ma már javultak az állapotok, de hogy nem kielégítő arányban, azt mutatja a miniszter 1898. évi jelentése, mely szerint 96-97-ben 7003 iskolában nem volt a tanítás nyelve tisztán a magyar, csak 71-gyel kevesebb, mint az előző évben.

S még ma sem tud az állam érvényt szerezni az 1898. évi XVIII. t. cz. nek, mely annyival is megelepszik, ha a magyar nyelv, mint kötelező tantárgy tanítatik az iskolában. A jelentés szerint a nem tisztán magyar tanuló iskolák közül csak 4786-ban (68.34%) volt a hivatolt t. cz.-nek megfelelő a tanítás, míg 2217-ben (31.66%) nem volt annak megfelelő. Mikor lesznek ily körülményeink között nemzeti iskoláink? Elnézve szívtünk s hazafias érzésünk felkiált: Nem egyedül az iskola, a tanító is hibás, mert a milyen a tanító, olyan az iskola. Hiába lennének állami iskoláink, míg nincsenek állami képzőt végzett hazafias tanítóink.

Reformálni kell a tanítóképzést! Reformálni kell gyökereiben úgy, hogy emelje a tanítók szellemi szintjét, mert a tanítók többsége nem üti meg azt a mértéket, melyet tőle joggal elvárhatnánk.

A hét felekezet és az állami képző képesítési különbségei pedig fokozatokat teremtenek a tanítók képességei tekintetében s a tanítók igen jól tudják, mily keveset jelent egyik-másik felekezet jeles képesítvénye az állami elégséges oklevéllel szemben.

A társadalom maga is kételkedő a felekezeti képzők oklevelével szemben, mutatja az, hogy állami képzett-ségű tanítóknak előnyt ad a pályázatnál.

Mindezek az okok elodázhatatlanná teszik a tanítóképzők reformálását, egységesítését. Az egységesítés pedig csak államosítás mellett lehetséges.

Hogy mily nagy haladást ért el a középiskola a képesítési rendszer egységesítése óta, azt a statisztika fényesen igazolja. 1883-ban — tehát 15-évvvel a népoktatási törvény megalkotása után — egységesítettett a középiskolai tanárképzés, 12 évvel később (1895-ben) a 180 középiskola közül csak 11-ben (0.27%) nem volt magyar nyelvű az oktatás.

Hol állanak ehhez képest a népiskolák, melyeknek 43.40%-ában nincs meg a magyar nyelvű oktatás? S még a tanítók közül 1895-ben 2907-nek nem volt oklevele, addig a 3031 középiskolai tanár közül csak 14-nek.

Ma már javultak az állapotok, de még mindig van kivánni való. Míg a 2519 középiskolai rendes tantárgyat tanító tanár közül 1889-ben csak 17 volt oklevel nélküli (0.68%), addig 27.150 tanító közül 2535-nek (9.35%) nem volt oklevele.

Magyarul nem tudott 26 középiskolai tanár (1.03%) és 571 tanító (2.01%).

De nemcsak %-okban fényes az eredmény a középiskoláknál. Fényes az másképp is. Eltűntek a középiskolai tanárok közül az ellentétek, egyforma képesítés egy czélra lelkesíti őket, mert ifjúságukban nyert eszményképeik azonosak.

Ezt várjuk mi is az egyöntetű tanítóképzésből ezt várjuk az államosítástól és reformálástól! Nem várjuk, nem várhatjuk, hogy a hét-fele felekezet és nemzeti-ség iskolái teljesen mentesek legyenek érdekeik színezetétől.

Vegyes hírek.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Főispán úr ó méltósága Alsó-Fehér vármegye f. é. tavaszi rendes közgyűlését f. hó 30-ra tűzte ki. A gyűlés tárgysorozata elkészült s a törvhat. biz. tagjainak szétküldetett. A tárgysorozatnak 60 pontja van, melyek „alispáni jelentések, közigazgatási ügyek, községi ügyek, magánosok folyamodványai, atiratok, oklevelek kihirdetése” címek szerint vannak csoportosítva.

— **Áthelyezések.** A m. kir. földművelésügyi miniszter Bergleiter József szőlőszeti és borászati felügyelőt a nagyenyedi m. kir. vinczeller-iskolától a pécsi szőlőszeti és borászati kerületbe, Erdélyi Ármán m. kir. állatorvost Marosujvárról Csikgyimesre, Grósz Emil m. kir. állatorvost Törösvárról Marosujvárra helyezte át.

— **Hymen.** Csűrös Ferencz magánzó, nagyenyedi lakos f. hó 24-en kötött házasságot Kósa Reznek Gizella magánzó nagyenyedi lakossal.

— **Gyászhir.** Özv. kolozsvári Nagy Sándorné, sz. Kovács Karolina f. hó 24-ikén hosszú és súlyos szenvedés után, életének 71-ik évében meghalt Nagyenyeden. Temetése nagy részvét mellett folyt le f. hó 26-án. — Özv. Szathmari Enyedi Sándorné, diósadi és egetyukodi Császár Teréz, kiben Enyedi Lajos balászfalvi kir. ítéltáblai bíró, vármegyei közéletünk kiváló alakja, édesanyját gyászolja, életének 95-ik, özvegységének 36-ik évében f. hó 25-én Nagyenyeden meghalt. Temetése f. hó 27-én d. u. fel 4 órakor lesz. A gyászoló fogadják a veszteség felett ószinte mély részvétünket.

— **Tornaverseny.** A Bethlen-kollégium stilszerűen feldíszített tornacsarnoka kedves ünnepélynek volt színhelye f. hó 25-én. A főgimnázium tornaköre ugyanis Székely János tornatanár vezetésével gyönyörűen sikerült házi versenyt rendezett, melynek műsorából, a sok meglepő mutatvány közül, különösen kiemeljük a Rakóczi-nóta ütemeire végzett fűzer-gyakorlatot, nyújtó-, gyűrűhinta-, és asztalugrásokat. Kitétetést nyertek: Enyedi Jenő, Rácz Tibor és Veszprémi Sándor VIII. o. t., Paulini Rezső VII. o. t., Nagy Károly VI. o. t., Herepei Árpád és Nágó Gyula V. o. t. tanulók. Esti 8 órától táncmulatság volt szép közönség jelenlétében, melyen a tornászok fáradhatatlan tánczosoknak is bizonyultak. A kedves ünnepély sikeréhez gratulálunk a gimnázium tanárkarának, különösen Székely János tornatanárnak.

— **Köszönetnyilvánítás.** A Bethlen-koll. tornakörének f. hó 25-én tartott házi versenyen felülfizettek: Deli Ödön 5 kor. Ujvári Imréné, Tóth Sámuel, Winkler Albert dr. 2-2 kor. Jeney Jenő, Földes Ede, Szeidl József, Farnos Árpád dr., Mátyás Mihály dr. 1-1 kor. Farnos Dezső dr. 50 fill. Kende János 40 f. Rácz Tibor 30 f. Pap Jenő, Jenei Endre 20-20 fillér. Tótkés Gyula 10 fill., melyért a tornakör halás köszönetet fejezi ki ezúton is.

— **Magánvizsgálatok.** A nagyenyedi állami polgári leányiskolában a husvétaji magánvizsgálatok folyó évi április hó 9-en lesznek.

— **Iskolai szünet.** A Bethlen-kollégiumban f. hó 26-án veszi kezdetét a husvétai szünet és tart április 11-ig bezárólag.

— **Konfirmáció.** Ma vasárnap délelőtt lesz az ág. h. evang. templomban a lutheránus gyermekek konfirmálása. Az istentisztelet keretében Benkő Imre ur fog hegedű-szólót játszani.

— **Sorozás.** A nagyenyedi 1880, 1881 és 1882 évbeli állításkötelesek sorozása április 13-án reggel 7 órán kezdődőleg a városi kisdudóvódában fog megtartani. Ugyancsak akkor fognak sor alá állíthatni azon 1880, 1881 és 1882-ben született idegen állításkötelesek is, kiknek Nagyenyeden való sor alá állítását az illetékes sorozójárás engedélyezte. Felhívjuk állításköteles ifjainkat, hogy a sorozáson megmosakodottan, tisztán öltözve jelenjenek meg s a sorozásról seinni esetre se maradjanak el, mert a ki dolgát az idén még egyszer megtartandó sorozásig huzza, azt az a kár éri, hogy 12 évi hadkötelezettségi ideje csak 1904. okt. 1-én kezdődik s így az tulajdonképen 12 év helyett 12 év és 9 hónapig fog tartani.

— **Elhasznált távirtda-sodrony beszerzési módja.** A tavasz beálltával, mikor sokan szoktak kerítést csináltatni, nem tartjuk fölöslegesnek némi tájékozódást nyújtani azon olvasóinknak, kik elhasznált távirtda-sodronyból szándékoznak kerítést készíttetni. Az ilyen sodronyért a földmívelésügyi miniszteriumhoz kell folyamodni és a kérelmet vagy a gazdasági egyesületnek, vagy a főszozabirónak, vagy pedig a községi

Számos elismerés és bizalom nyilatkozat igazolja azt, hogy

TÁNGEL JOZSEF
női, férfi és gyermek divatárú üzletében
NAGYENYEDEN

a legszolidabb szabott árak mellett
csakis mindig
a legjobb minőségű árak lesznek kiszolgálva.

előjárónak 1 koronás bélyeggel ellátott igazolványával kell ellátni, melyben igazolandó az, hogy a sodrony gazdasági czélokra szükséges. A folyamodványuyal be- küldendő a kért sodrony mennyiség ára is, a miért aztán a megrendelt sodronyt a megrendelő címére és költségére megküldik. Számítások tehetése végett kö- zöljük, hogy kétfele sodronyt adnak el: öt és három milliméteres vastagságú. Az öt milliméteresnek méter- mázsája 14 kor., a három milliméteresnek 20 korona. Az öt milliméter métermázsájából 800 méter, a három millimétereséből pedig 2200 méter sodrony telik ki.

— **Millió örökség.** Csak úgy szállonganak kör- löttünk a milliók örökségei alakjában. Most indiai, majd meg oroszországi nábob hal meg s boldogit mil- lióival egy-egy derek magyar családot. Girsik Gyulára még élénken emlékezünk, a daliás megjelenésű hőste- norra, ki néhány év előtt városunkban mint vasuti tiszt- viselő tartózkodott. Nagybátyja, ki régebben Oroszor- szágba vándorolt ki, meghalt s családjának kilencz mil- lió rubelt hagyott.

— **Az Urambátyám** az egyetlen magyar társa- dalmi és családi elzlap, mely nem politizál, nem sze- mélyeskedik, nem sért, de töröl metszett, zamatos ma- gyar humorral mulattat öreget, fiatalat egyaránt. Új szerkesztője Erdélyi Zoltán szakított a régi rend- szerrel, s most a lap tele van szebbnél-szebb képek- kel, krónikás és nem krónikás adomákkal, csattanós versekkel, bolondos rejtvényekkel és vidámsággal, egy- szóval eleven, fürgé és vidám elzlap lett ismét a jó öreg Ur a m b á t y á m. Előfizetési ára 1/4 évre 4 kor. Tessék mutatvány számot kérni. Szerkesztőség és kiadó- hivatal. Budapest, VIII., Kerepesi-utca 69. szám.

— **Megjelent** Alsó-Fehér vármegye alispánjának köz- igazgatási jelentése az 1903. évről, mely a következő címek alatt nagy részletességgel és attekinthetően foglalja össze vármegyénk közállapotainak adatait. 1. A törvényhatósági bizottsági működése. 2. Kimutatás a vármegye 1903. évi pénz- és értékgazdálkodásáról. 3. Ki- mutatás a vármegye hét választó-kerületében 1904. évre összeírt képviselőválasztókról. 4. Adó-ügy. 5. Nép- oktatás. 6. Állami közutak. 7. Törvényhatósági köz- utak. 8. Községi utak. 9. Utrendészet. 10. Vármegyei épületek. 11. Közegészség-ügy. 12. Állat-egészségügy. 13. Erdészet. 14. Birtokrendezés.

— **Török hercegnő** leplezi le európai közönség előtt a három titkait. Török hercegnő emeli fel hangját, kiált szíve mélyéből fakadó hangon igazságért, hogy megmentse a török nőt, a ki most a legnagyobb társadalmi nyomorban sinylődik. Ez ugyancsak nem mindennapi jelenség, erre csakugyan ráillik, hogy modern szenzáció! De bármiképpen is megragadja az a mű, a melyről itt szó van, minden érző ember figyel- mét, és bármint kelti is fel mindenkinek figyelmét, ép oly természetes, hogy akadtak a kik ezt a segélykiál- tást el akarták fojtani. A cenzura működésbe lépett, és a hercegnő például Bécsben is csak kihagyásokkal adhatta elő gondolatait. A magyar kiadásban azonban helyreállították a hézagok, és az előadás, a melyet a kihagyások dacára is mindenütt a legnagyobb lelke- sedéssel fogadtak, ezuttal a maga teljességében lát napvilágot és méltán számíthat a legnagyobb mérvű kapósságra. A mű címe: A török nő élete társaságban és a hárem. Irta: Hairié Ben-Aiad hercegnő. Ára diszes kiállításban 1-20 korona.

— **Az Egyetértés.** Egyszer véletlenül tanuja voltam két vármegyei jegyző szóváltásának. Az egyik dicsérte az Egyetértést, a másik kifogásolta, hogy nem közöl divatképeket. „Az igaz, felelt az első, de küldi a Divat Szalont negyedévenként 1 frtért.“ „Más lapok ajándékkönyveket is küldenek szét.“ „De egyik se olyat, mint az idej Rákóczi-Album, melyet még most is meg- kap minden új előfizető.“ „Hát ez is igaz, de más lapot ma már hét koronáért kapni negyed évre.“ „No, minden néven nevezendő tisztviselők ugyanezért a kedvezményes árért kapják meg az Egyetértést is.“ „Ebben az esetben, fejezte be beszédét a főispán, az Egyetértésről el lehet mondani, hogy politikai függet- lenségével, értesüléseinek gyorsaságával, szépirodalmi gazdaságával csakugyan a legkényesebb izlést is ki- elégíti“ s az egész érdekes társaság egyhangulag igazat adott a szónoknak és elhatározták, hogy a most kezdődő évnegyedre valamennyien előfizetnek a ma- gyar uri költők e régi elvű lapjára.

— **A kert** kéthetenként megjelenő kertészeti szaklap márczius 15-iki száma a következő tartalom- mal jelent meg: Konyhakertészetből: A paradicsom hajtása. Ijásfnas burgonya. Gyümölcsészetből: Barack- kulturánk. VI. A telokozta károk ovislása a gyümölcsök- ben. Diszkertészetből: Chrysanthemum indicum L. I. A hajtatott virágok kezelése. A kellemes illatu teljes Begonia. Lugas: A szőlő antraknozisa. I. Méhészet: Különböző balfogások tavasszal. Közélről és távolról: Virágdisz az asztalon. Tárca: A virágok, gyümölcsök és a régi magyar uri asszonyok. Gyógy- és iparnövények: Takács-macsonya. Hírek: A királyi Várkert új főkerté-

— Gyümölcsészeti tanfolyam. — Kertmunkás-iskola megnyitása. — Gyümölcsoltványok kiosztása. — A magyar szőlőgazdák Országos Egyesülete. — Állami szőlőoltványtelep a Balaton mellékén. — Méhészeti szakelőadások. — Vásárcsarnok helyett park. — A nemzeti színház fának sorsa. — Hernyóirtás és gyümölcs- fatakartás. — Szilvakivitelünk hanyatlása. — Gyümölcs- faoltvány a szegedi kisgazdáknak. — A burgonya tőzsei árjegyzése. — Szatmármegye gyümölcskivitele. — Kertészegedek tanfolyama. Virágszemle. Apró szakköz- lemények: Borostyán. A mohok eltávolítása a földek- ről. — Egy szép szineslevelű diszcsereje. „A kert“ elő- fizetési díja egész évre 10 korona, felévre 5 korona. Az év minden szakában elő lehet fizetni a kiadó- hivatalban: Budapest VII. kerület, Rottenbiller-utca 33.

— **Haladunk a korral.** Virág néhány éve, hogy megindult az egész országban a mozgalom, minden ház végeihez, elejehez és kertjébe lugas-szőlőket ültetni, már is oly óriási tért hódított magának ezen eszme, hogy nincs oly rész hazánkban, hol tömegesen fel nem ka- rolnak. Hát ez nem is csuda, mert nézzük meg például Fehértemplom városát, a hol alig van ház, melyet óri- ási törzsű lugas-szőlő ne ékesítene, mely bőven ellátja az egész családot az érés kezdetétől egész tél folya- mán finom csemege-szőlőkkel, minden évben terem a legcsekélyebb gondozás nélkül. Ezért igen melegen ajánl- juk mai számunk hirdetései rovatában, ábrán is bemu- tatott „Szőlőlugast ültessünk“ című hirdetésünket ol- vasóink becses figyelmébe. — Színes fénynyomatu ár- jegyzékek mindekinek, ki címét tudatja ingyen és bér- mentve küldetnek.

— **Gazdák, ha nagy terméshez akarnak jutni,** Mauthner-fele magvakat vessenek. Idei árjegy- zéket, mely 226 oldalra terjed, Mauthner-Ödön cs. és kir. udvari magkereskedése Budapesten, Rottenbiller- utca 33, mindenkinek ingyen megküldi. A kitünően tisztított, legnagyobb csiraképességgel bíró, fajtiszta magvak árai alacsonyok. Különösen fölemlítendő az impregnált takarmányrépamagvak és a legnemesebb gabonafélék dús választéka.

Közgazdaság.

A fűmagtermelésről.

A fűmagtermelés egy fáradságos és sok munkát igénylő, de egyszersmind egy nagyon jövedelmező foglalkozási ág. Különösen a jobb réti fűvek magvának termelése indokolt, mert ezek mindig igen keresett cikket képeznek. A fűmagtermelés kétféle módon üzemel, egyrészt a rét-n termő különböző fűvek ma- gvainak egyszerű gyűjtésével, másrészt a tulajdonképeni mesterséges fűmagtermelés útján. Az előbbi egy- szerűbb, az utóbbi jövedelmezőbb eljárás Mindenek előtt azzal kell tisztában lenni, hogy mely fűfélésege- ket akarjuk termelni s különösen azzal, hogy az e célra szánt talajon mely feleségek termelhetők sikerrel. Magtermelésre alkalmas fűvek a francia és olaszperje, komocsni, csomós ebir, réti és juh csenkesz, taréjszinczor, vérféjú csabair. Fűmagtermelésre mindig jó- erőben és védelet fekvésben levő talajok választandók s főfigyelmet fordítandó arra, hogy a talaj a fűnek megfelelőleg választassék meg. Termelhetők tisztán vagy keverékben; az első mindig határozottan előnyö- sebb, 8—15 vagy ha kapálni szándékozunk 25—30 cm. sortávolságra vetendők el. A talajgyommentes legyen s ezért azon előzetesen több évig kapásokat és buja fejlődésű takarmány-növényeket termeljünk. Az ápo- lás legfeljebb kapálással és az oda nem tartozó s a tenyészet ideje alatt igen jól kivethető egyéb fűvek s gyomok irtásából áll. Az első évben magtermésre nem számíthatunk, de már a második évben igen s ha kellő gondozásban részesítjük, s az évelő növényekből áll 3—6 évig is kitart. Ha a falászkák elsárgulnak, aratható. Markokba s kiszáradás után kévékbe kötve kicsépelhető. Verhető védőnövénnyel vagy a nélkül; védőnövénnyel a zab ajánlható, mely még zöldjében le- kaszálható. A fűvek különböző fűvek magtermése kat. holdan- veszik igénybe s ezért a káli tartalmu műtrágyák (kainit) alkalmazása eléggé nem ajánlható. Kat. holdan- ként 80—120 kg. kainit alkalmazása lesz a megfelelő mennyiség. A különböző fűvek magtermése kat. holdan- ként 2—4 q között ingadozik. A fűmagvak árai igen el- térők; 1 métermáza ára 80 — 120 korona, a mi tekintetbe véve azt, hogy termelésünk aránylag cse- kely költségbe kerül, jövedelmezőnek mondható.

Mi a magyarázata a külföldi nagy termés- átlagnak.

Ha kezünkbe vesszünk egy külföldi szaklapot, bámulat- tal olvassuk azon óriási termésátlagokat, hogy hazánkban meg a legrendszeresebben kezelt uradalmak

közül is csak egyik képes ilyent felmutatni. Mi ennek az oka? Nagyrészt és legtöbb esetben a rend- szeres talajmivelés, mert ez legelső biztosítékát képezi sikeres termelésünknek, ettől van függővé téve ter- méseink nagysága és biztossága egyaránt. A helyes talajművelés nemcsak a talaj fizikai tulajdonságait javítja, hanem elősegíti a talajban levő nyertáp- anyagok elmállását és így azok a növények által könnyen felvehetőkké válnak. Ezért van az, hogy jól és rend- szeresen kezelt talajok jóval a trágyázás utáni években is megfelelő terméseket szolgáltatnak s nem merülnek ki olyan hamar. Továbbá a mélyebb talajmivelés által sokkal vastagabb talajréteg lesz kitéve az elmállási tényezők behatásának, ezen vastagabb talajréteg pedig természetesen több elállási képes anyagot is tartalmaz. Ha ezeket tudjuk és tekintetbe vesszük azt, hogy külföldön, de különösen Németországban mily szoros figyelemre méltatják a fent elmondottakat s ezen felül még a kivitt tápanyagok visszapótlásáról, azaz rendszeres trágyázásról is gondoskodnak, meglegjünk magyarázatát annak a csodás termésátlagnak, a melyet mi gazdaságainkban, a jelenlegi gazdálkodási mó- dok mellett még megközelíteni sem vagyunk képesek. Ott, a hol szabálynak tekintik ezt, hogy egész szántatlan talaj ne maradjon s ott, a hol az őszi mély szántást minimum 20—25 centiméternyire veszik s sem a talajmivelésben, sem a trágyázásban (nevezetesen a műtrágyafélék használatában) nem fukarkodnak, csak természetesnek nevezhetők ezen előttünk oly hihe- tetlenül hangzó nagy termések.

Szerkesztői üzenet.

„Mit beszélnek a habok!“ „Guido és Prinzivalle.“ „Hozzá“ nem közölteknek.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY TÖRÖK BERTALÁN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvény társaság könyvnyomdájában.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden hirdetés 10 szög 40 fillér, azon túl minden szó 4 fillér. A hirdetés bélyegdíjmentes. Levélbeli tudakozódásra szivesen válaszolunk, ha postabélyeg mellékeljük. Hirdetéseket a kiadó- hivatal vesz fel.

Új elsőrangu írógépek

üzletfelosztás folytán jutányosan kaphatók. Tudakozódásokat „Nagyon jutányos“ jelleggel e lapra való hivatkozással **Mosse Rudolf- hoz Budapest, Ferenciek-tere 3 sz.** intézendők. 153 4—5

Kitünő jómínőségű bór kapható **50 literen felüli mennyiségben** Várszeg-utca 47 házszám alatt. Igen jutányos árban. 163 1—5

Kérjen mindenki

száját érdekében

Valódi Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé

csak oly csomagokban, a melyek a Kneipp páter védjegyet és a Kathreiner nevet viselik, és kerülje gondo- san a silány utánzatok elfogadását.

NAGYENYEDI
PAPÍRÁRU

KÖNYVNYOMDA
PORKAPSZULAGYÁR
DOBOZÁRUGYÁR

KÖNYVNYOMDA
PORKAPSZULAGYÁR
DOBOZÁRUGYÁR

A VERES

szavazatra jog
április 13-án
pénztár helyis

VI-ik

meghivatnak.

1. Igazgatóság menyről.
2. Felügyelő
3. Mérleg előremény rozathoz
4. Igazgatóság mentvény
5. Négy igazgató tag válasza
6. Az alapszabály Verespatak.

167 1—1

FO
Osztály

Lukács V. jelenő napi mely a mag- összes kisor

márczius

főhuzás alatt Mindenki nálam osztja a főhuzás t ingyen ka Ajánlok e

LUKÁCS

a következő 1 nyolczadot a 150 k.

CIBNE 3

46—1904. végreh.

Alulirt bírósági mében ezennel köz 1903. évi V. 667 s által képviselt Bogu ellen 163 kor. 72 f foganatosított hielé becsült következő in

NAGYENYEDI KÖNYVNYOMDA ÉS PAPIRÁRUGYAR RÉSZV.-TÁRS.

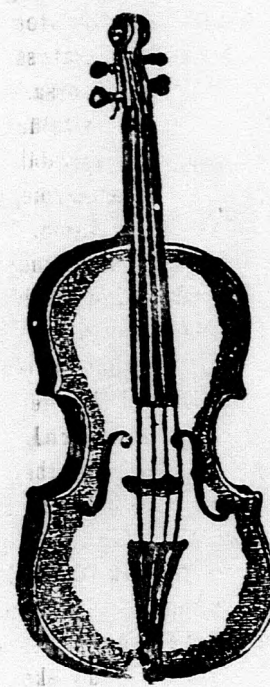
NAGYENYED.

KÖNYVDAI MŰINTÉZET.
PORKAPSZULAGYAR.
DOBOZÁRUGYAR.

DOBOZÁRUGYAR
Mindennemű
(CARTONNAGE)
u. m. közönséges és
hajlított dobozokat stb.

Készít:
műveket, folyóiratokat, hírlapokat, körleveleket, képesárjegyeket, levélpapírokat, falragaszokat, meghívókat, mindennemű kereskedelmi nyomtatványokat, könyvnyomdai és könyvnyomdai kivitelben. Továbbá postacsomag és üveg-czímkeket, pecsétjegyeket, ragjelzőket, porkapszulákat, papirzsákokat, kötőzöppapírokat és mindennemű gyógyszerész nyomtatványokat könyv- és könyvnyomdai vagy dombornyomásban szép és olcsó kivitelben. ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Első kézből; a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban

Első magyar hangszergyár
villamos erőre berendezve.
STOWASSER J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, hadseregszállító
a Rákóczi javított Tárogató egyedüli feltalálója
Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Ajánlja a saját gyárában készült összes
— réz-, fa- és vonós-hangszereket. —
Hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák,
klarinetek, trombiták és cimbalmok.

Tárogató ára 30 frtól (60 kor.) feljebb, iskola hozzá ingyen.
Zenekar teljes felszerelése olcsó árban, előnyös fizetési feltételek mellett. 303 19-19
Harmonikák elpusztíthatatlan erős hangokkal.
JAVÍTÁSOK speciális kivitelben gyorsan és szakszertien eszközzel nek, vonós-hangszerek a legújabb találmányu hangfokozó gerendával, melyért garantiát vállalok.

Árjegyzék minden hangszerről külön-külön kérendő, mely bérmentve megküldetik

Közgyűlési meghívó.
A VERESPATAKI TAKARÉKPÉNZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
szavazatra jogosult t. részvényesei **1904. évi április 13-án, délelőtt 9 órakor** a takarékpénztár helyiségében tartandó

VI-ik évi rendes közgyűlésére
meghívotnak.

- TÁRGYAK:**
1. Igazgatósági jelentés az 1903. évi üzlet eredményről.
  2. Felügyelő bizottság jelentése.
  3. Mérleg előterjesztése, annak megállapítása, nyemremény felosztása és kifizetése iránti határozathozatal.
  4. Igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadására.
  5. Négy igazgatósági és két felügyelő-bizottsági tag választása.
  6. Az alapszabályok egyes pontjainak módosítása Verespatak, 1904. márczius hó 20-án.
- Ajtay Árpád s. k.**
vezérigazgató.
167 1-1

Mely árverésnek a balasszalfai kir. járásbírósa 1903. évi V. 667 2 sz. végzése folytán 163 kor. 72 fillér tőkekövetelés, ennek 1903. évi szeptember hó 14. napjától járó 5% kamatai, és eddig összesen 51 kor. 92 fillérben bíróság már megállapított költségei erejéig Balasszalfván alperes lakásánál 1904. évi április hó 7-ik napjának d. e 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárón alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balasszalfván, 1904. évi márczius hó 22. napján.
Thát György
kir. bírósági végrehajtó.
165 1-1

Árverési hirdetményi kivonat.
A marosújvári kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, miszerint a nagyenyedi Bethlen-főiskola végrehajtató részére 315 kor. tőke, ennek 1900. évi január hó 1. napjától járó 5% kamatai, 440 korona tőke után lejárt 27 kor. 60 fillér kamat, 134 kor. 30 fillér eddigi már megállapított, ugy a jelenlegi 11 koronában meghatározott és az ezután felmerülő költségek valamint az 1881. évi LX. t.-cz. 167. §-a alapján csatlakoztatott végrehajtatók: nagyenyedi kisegítő takarékpénztár részv.-társ. 260 k., 1400 k. 400 k., Heller Jakab és fia m-ludasi bej. cég 200 k., a kir. kincstár 639 kor. 65 fillér tőke követelése és járulékaik behajtása végett Hirsch Mór vezérigazgató, szenedett ellen a gyulafehérvári kir. törvényszék, marosújvári kir. bíróság területéhez tartozó Czintos község határára fekvő, a 193. sz. tjkv-ben felvett s Hirsch Mór vezérigazgató által a 1-6 r. sz. 1259/2 hr. sz. szántóra 66 kor., a 10-16 r. sz. 1480/2, 238/1, 1267/1, 731, 766, 923/1, 1291 hr. sz. szántó és kaszálóra 525 kor., a 17, 18 r. sz. 845/3, 563/2 hr. sz. kaszálóra 277 kor., és a 19 r. sz. 342/2 hr. sz. szántóra 67 koronában megállapított kikiáltási árban az árverést az 1881. évi LX. t.-cz. 176 §-a alapján elrendeli.

Az árverés megtartására határnapul az **1904. évi április 21-én** d. e. 10 órája Czintos községben a község házához tűztetik ki.

Az árverésnek kitett ingatlanok becsárón alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárónak 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság.
Marosújvárt, 1904. évi február hó 10-én.
Sólyom,
kir. aljársbíró.
162 1-1

Árverési hirdetményi kivonat.
A vizaknai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a szerdahelyi takarékpénztár részvényiársaság végrehajtatójának Neamtii Veronika végrehajtást szenvedő elleni 100 kor. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyben a gyulafehérvári kir. törvényszék (a vizaknai kir. bíróság) területén levő Székás Preszák község határára fekvő a Neamtii Veronika nevére a székáspreszákai 469 sz. tjkv-ben A + 2-9 r. sz. 1586/1, 1706/2 2006/1, 2151/2, 2388/1, 2553/1, 2664/1, 2676/2. hr. sz. alatt felvett ingatlanokra az árverést 777 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeli és hogy a fennhöz megjelölt ingatlanok az **1904. évi április hó 18-ik napján** d. e. 10 órakor Székás Preszák községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladotni fognak.

Árverezni szándékozók, végrehajtató és képviselője kivételével tartoznak az ingatlanok becsárónak 10%-át vagyis 77 kor. 70 fill. készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Vizaknán, 1904. évi február hó 4-én.
Korinsky Győző,
kir. aljbió.
166 1-1

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI
GAZDASÁGIBANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR T. T.
NAGYENYEDEN.

Váltókölcsonöket ad 6%-tól kezdve.
Betáblázás mellett adott kölcsönei után 500 koronán felül 6 1/2%-ot számít.
Törlesztési kölcsöneinek kamatlatát az összeg nagysága szerint állapítja meg.
Konvertálásokat gyorsan és előnyös kamattal bonyolít le.
Betétek után naptól napig 5%-ot fizet.

— Hivatalos órák hétköznapokon —
délelőtt 9—12, délután 3—5 óráig.
149 3-*

FONTOS!
Osztálysorsjegytulajdonosok
figyelmébe!

Lukács Vilmos förlárusító kiadásában megjelenő napi **gyorsnyereményjegyzék**, mely a magyar kir. szabad. Osztálysorsjáték összes kisorsolt számainat tartalmazza, a **márczius 23-tól április 20-ig tartó** főhúzás alatt nálam kapható.

Mindenki, ki a következő XIV-ik sorsjátékra nálam osztálysorsjegyet vásárol, ilyen listát a főhúzás tartama alatt már most **naponta ingyen kap.**

Ajánlok egyidejűleg Osztálysorsjegyeket **LUKÁCS VILMOS** budapesti bankházából a következő XIV-ik sorsjáték I. osztályára

1 nyolczadot	1 negyedet	1 felet	1 egészet
á 150 k.	á 3.— k.	á 6.— k.	á 12.— k.

CIBRE J. JÓZSEF fűszerkeresk.
NAGYENYED. 164 1-5

46—1904. végrh. szám.
Árverési hirdetmény
Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balasszalfai kir. járásbírósa 1903. évi V. 667 sz. végzése következtében dr. Rónai János ügyvéd által képviselt Bognár és Szántó felülfoglaltató javára Bruszt Ede ellen 163 kor. 72 fillér s jár. erejéig 1903. évi december hó 29-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 2779 kor. becsült következő ingóságok, u. m. vendéglői berendezési butorok asz-

NAGY JÁNOS
(ezelőtt Nagy Testvérek)
kőfaragó üzlete.

Első erdélyrészi márvány, granit, syenit stb. sirkő és butormárvány-gyár.
KOLOZSVÁRT, Petőfi-utca 22—24. (Temető sarok.)

Több mint 400 drb. sirkő minden időben raktáron. Legjutányosabb gyári árak. Butormárvány lapok u. i. mosdók, kávéházi asztalok, pultok, fürdőszoba berendezések stb. szintén a legjutányosabb árak mellett készíttetnek.

Saját márvány- és közönséges mésző bányák.
Elvállal mindenféle kőfaragó munkákat és durvakövek szállítását is.

Árjegyzék és rajzok ingyen és bérmentve.
123 1-6

Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár T. T.
Alapítók: 300.000 korona.
Tartalékalap: 120.000 korona.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezesre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhiteli pénzüntézek részvényeire.
Vásárol és elad értékpapírokat.
Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kévés órási díj mellett.
Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat az összeg nagysága szerint 5 1/2, 6, 6 1/2%-ot mellett, kereskedelmi váltókat pedig 6%-ot mellett számítat le.
Betétek kedvező kamattal mellett fogad el.
Nytva áll hétköznap d. e. 9—12, d. u. 3—4 óráig

Baumann Arnold

gőzerőre berendezett asztalosárugyára
GYULAFEHÉRVÁRT.

T. Cz.
Szíves figyelmébe ajánlom azt, hogy eddigi nagy butorraktáramban 60 teljesen berendezett szalon, ebédlő, hálószoba stb. bármikor megtekinthető. — E vidék legnagyobb szőnyeg-raktára szalon- és fűtőszőnyegekben nálam található nem kevesebb nagy raktár hajlított székében. — Divanyok nagy választékban teljesen készen kaphatók. Kárpitos és díszítő műhelyem kiváló szakértelmű munkáerővel van ellátva.
Ajánlom egyidejűleg saját készítményű galv. acélsodrony ágybetét és kocsikészítést. — Temetkezési intézetem a legmagasabb igényeknek is teljesen megfelelően van berendezve, mindenkori 100 sőt több koporsót tartok raktárban, közülük egy díszes üvegkocsit. Már a 100 koronát meghaladó temetésnél új találmányú s higiénikus szempontból kiváló előnyvel bíró légfertőtlenítő készülékemet (disinfectious-apparat) ingyen adom használatra.
Fűtőállom., épület, butor, porfal, bolt és gyógyszer-tárak berendezését, javítását s minden szakmába vágó munkálatokat. Mindennemű mázoló munkák gyorsan és izlesen készítenek el. 97 4-52

UNGHVÁRY LÁSZLÓ CZEGLÉD

UNGHVÁRY LÁSZLÓ 300 holdas czepléni gyümölcsiskolája és szőlőtelepének árjegyzéke megjelent, mely 500 gyümölcsfaj leírását tartalmazza. Nemes csemeszé eladatik 2 krtól 50 krtig. Rendelhető minidényele vadonéz, nagymennyiségű sima és gyökerező szőlővessző. Kap-akác, sövénykészítési alkalmas stb. Vizsgálódók 20-30% en-akác, gleditschea macclura, ribizli-gedmenyt s 4-6 havi hitelev. kaptak. Kertészeti eszközök és kitézőborok is adatnak el. Árjegyzék bérmentve küldetik.

Hitelt nyujtok
1-2-3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, vízszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testületeknek. 435 9-9
A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik.

Részvét kiállításon kintutve szép és jó munkáért

Udvari és Társa

kocsigyártó cég

legnagyobb készletet tart **új kocsikból**, valamint elvállal e szakmába vágó javításokat, kocsik lakkozását, beleértve kívánat szerint **Kiváratra: árjegyzéket küld.**

Használt **kocsit** becserél
23 22-100
Megrendeléseket készséggel teljesít. Vidéki írásbeli megkeresésekre azonnal válaszol. A n. é. köz. uség eddig irautunk tanúsított nagybecsű pártfogását jövőre kérve, mélytisztetéssel
UDVARI és Társa
KOLOZSVÁRT, Radák-utca (Zöldfa-vendéglő mellett)

ALAPÍTOTT 1871-ben.

DUCHONY és Társa

KOLOZSVÁRT
asztalos, mű-kárpitos, díszítő és butor-raktáros.

Elvállal minden e szakmába vágó kárpitos és asztalos munkákat minden kívánalmaknak megfelelően tartós és igényes kivitelben.
Továbbá felhívom az érdeklődő közönség becses figyelmét, több év óta áldozattal és fáradsággal járó kísérletezés után sikeresen megoldott
moly elleni praeparálásomra.
Minden moly-evelt vagy ezen okból megóvándó butorok praeparálását feloldóság mellett eszközölöm.
Fal-kárpitozást (tapétázást) eddig még ismeretlen módszerrel, tartósságáért 10 évi jótállással elvállalok. Általam kárpitozott fal fergetmes.
Bágaszom el van látva féreg elleni szerrel, mely az emberi szervezetre nem ártalmas, azonban rovarok ellen gyors hatású.
Szíves bizalmukat továbbra is kérve, vagyok tiszteltettel
128 2-52 **DUCHONY és TÁRSA.**

Baruch Bencze

butorraktára, kárpitos és díszítő műhelye
NAGYENYED.

Van szerencsém a helyi és vidéki n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy
KÁRPITOS, DISZÍTÓ
és minden e szakmába vágó munkát elvállalok és azokat jutányosan, a legnagyobb pontossággal eszközölöm. Raktáron tartok szalon, ebédlő és hálószoba garnitúrákat, ugyancsak hajlított butor és felszereléseket.
Kérem tehát a t. Czimet, kegyeskedjék az ilyen munkák teljesítésével is megbízni és meg fog győződni, hogy minden tekintetben b. megelégedésére reá fogok szolgálni.
Alázatos tisztelttel
49 50 **BARUCH BENECZE.**

„Meteor“ védjegyű Linoleum és Borostyán

Padló-lackfesték

egyedül **Lázár Károlynál** kapható Nagyenyeden. 103 6-10
Használjunk „Junó Illatos“ kékítőt.

Biasini szálloda

KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy Kolozsváron, Erdély egyik legrégebb szállodáját, a „Biasini“ szállodat a f. évben vettem, és a mai kor igényeinek megfelelően berendeztem.
Kényelmes olesó szobák, kitűnő magyar konyha, tisztán kezelt borok, mérsékelt árak, társas és magánkösi minden vonatkozó 50 lóra istálló. A vidéki és környékbeli közönség találkozó helye
48 kényelmes szoba.
Hiváló tisztelttel
126 2-52 **RONAI A. JÁNOS.**

Első rendű úri szabó.

KLEIN D.

GYULAFEHÉRVÁRT.
(Az Európa szálloda mellett.)

Műhelyemben a jelen kor igényeinek teljesen megfelelő
férfi-divat
öltönyöket készítek. Szövetekből állandó készletet tartok nagy választékban.
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 64 7-52

Somatose

alkalmas hőstelhőnyra a kő tápanyagait tartalmú masszát (tojásfehérje és sá) majdnem istelen, könnyen oldható formában, a lehető legjobb erősítő szer gyenge, a táplálkozásban visszamaradt gyöngyöknek, mellőzötteknek, idegbetegeknek, gyomorbetegnek, gyermekgyógyászoknak, anélkül káros szenvedő gyermekeknek, gyógyulók-nak stb. stb.,
Vas-Somatose alakjában különösen sápkórházban szenvedőknek orvosi-lag ajánlva.
Somatose nagy mértékben emeli az étvágyat. Kapható minden gyógyszer-tárban és drogeriában. Csak eredeti csomagolásban valódi.
Festékgyárak ezeltől Bayer fr. és társa, Elberfeld.

Missler Bremen

Bahnhofstrasse 30.

„Kaiser“ hajók:

Kaiser Wilhelm II. 215 méter hosszú,
Kronprinz Wilhelm, 202 méter hosszú,
Kaiser Wilhelm de Grosse, 198 méter hosszú,
Kaiserin Mária Terezia, 166 méter hosszú.

Fenti hajókkal járhatni 6-7 nap alatt Bremeből Newyorkba.
Indulás keddi napon.

Ezen „Kaiser“ hajók esakis Bremeből indulnak. A ki „Kaiser“ hajóval kíván utazni, bátran és minden akadály nélkül utazhat, mert azt betiltani senkinek nem áll jogában. Már otthon határozza el magát mindenki, hogy mely irányt fog utazni és ezen elhatározásáról ne hagyja magát senki által lebeszélteni vagy félrevezetni. Mindenki-nek szabad akaratiában áll arra utazni, a merre akar. Hajón való hely-ről azonban előre kell gondoskodni és annak biztosítására jóelőre és ezimemre 20 korona előleget beküldeni.

Bremeből Amerikába „Kaiser“-hajóval **140 kor.**
Pósta-hajóval **120 kor.**

MISSLER F. BREMEN, Bahnhofstrasse 30.
Bankház és közlekedési vállalat. 147 3 26

Tiszteltel tudatom a helybeli és vidéki n. é. közön-séget, hogy Tövis-utca 21 szám alatt
szijgyártó üzletemet megnyitottam
s minden e szakmába vágó új munkát és javítást is, u. m. díszes és egyszerű hámekek, nyeregeket bőrdíszeket, vadászati felszereléseket, valamint minden apróbb dísz- és egyszerű bór-munkát, jutányos árban finom és esinos kivitelben készítek.
Műhelyemben dus raktárt tartok hám, nyereg és bőrúrn készletből.
Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.
Kiváló tisztelttel
Csávássy Gyula
szijgyártó.
157 2-26

LÉBER GYULA

KOLOZSVÁRT, Egyetem-u. 12. sz.
Telefon 439

Több kiállításon kintutetve.
Első erdélyi sodrony-szövetfonat, kertkerítés és ruganyos acéls sodrony ágybetétek gyára.
OLCSÓ KERITÉSEK.
Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, ugymint kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez gépfonatait, dísz-kerítéseit és díszkapuit,

továbbá pince, padlás felső világossági, magtár és élékamara ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, atányó rosták szén, kocsz, kavics, föld és porond válogatáshoz, szikrafogó cseplő és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) stb. 27 10-52
Nagy képes árjegyzék kíváratra ingyen.

JOÁNOVIC

(eze)
KOLOZSVÁRT

Készít na olajfestményeket telben.
Platin
Öltözők a állanak.

Davi

hangszere
Az összes hangszere féle
Gramophon és Nagy

BEN

KOLOZSVÁRT

Van szerencsém a mai kor igényeinek megfelelően
szij- és n
bármennemű e szakmába vágó munkákat, árak mellett kapható

Megrendeléseket rajz vagy fénykép után A legkülönlegesen a legpontosabbban síték, ugyancsak jav
129 4-20

SZESZÁK

KOLOZSVÁRT

Alapított 1871-ben.
Kocsi nagy Nagy kocsij technikai gépek
Mind
Vidéki me

Gyárunk az részét: kereke személyes vezető legjutányosabb jutányos árban. Becses párt
135 6-20

JOÁNOVICS TESTVÉREK fényképészek

(ezelőtt KATÓ J.)

KOLOZSVÁRT, Mátyás király-tér 32. szám.

Elsőrendű műterem.

Készít nagyításokat, Aquarelleket és olajfestményeket a legtökéletesebb kivitelben.

Platin és színes képek,

Öltözők a n. é. közönség rendelkezésére állanak. 29 -104

David Wenczel

hangszerkészítő Kolozsvárt.

RAKTÁRA:

Az összes réz, fa, fuvós és vonós hangszereknek és azok mindenféle alkatrészeinek.

Gramophon és Gramophon lemezek kaphatók.

Nagy javító műhely. 112 10-10

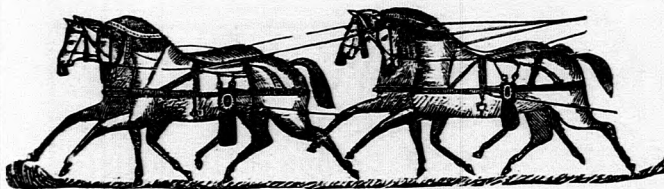
BENYOVIKS K.

szij- és nyereggyártó üzlet
KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 16 szám.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

szij- és nyereggyártó-üzletben

bármilyen a szakmához tartozó tárgyak dús választékban szabott árak mellett kaphatók.

Megrendeléseket magyar, német, francia, angol minta szerint rajz vagy fénykép után elvállalok.
A legkülönlegesebb kiváló minőségű helyben vagy vidéken a legpontosabban, kitűnő és tartós előállításban, olcsón teljesítik, ugyancsak javításokat is. Kiváló tisztelettel.

BENYOVIKS K.

129 4-20

szij- és nyereggyártó.

SZESZÁK FERENCZ ÉS FIA

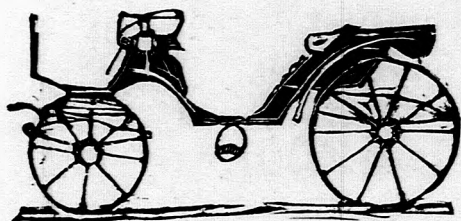
kocsigyártók
KOLOZSVÁRT, Malom-utca 12 sz.

Alapítást 1870-ben.

Árjegyzék ingyen.

Köcsi nagy raktár minden igényt kielégítőleg.
Nagy kocsijavító-műhely. Kocsigyártás modern technikai gépekkel felszerelve. Pontos kiszolgálás.

Mindennemű kocsik raktára.
Vidéki megkeresésre azonnal válaszolunk.

Gyárunk az egyedüli Kolozsvárt, ahol a kocsik minden részét: kerekes, kovács, nyerges és fényező munkát személyes vezetésünk alatt előállít és által vagyunk a legjutányosabbak árban is. Főzélünk a jó szolid munka jutányos árban.
Becsés partfogását tisztelettel kérve

Szeszák Ferencz és Fia
kocsigyártók.

135 6-20

EURÓPA SZÁLLODA

Gyulafehérvárt.

I. rangú szálloda 30 szobával, villamos világítás, kitűnő konyha, tiszta berkek, remek ágyak, fürdőszobák, telefon, omnibusz minden vonalnál. — Mérsékelt árak.
Számos látogatásért esedezik mély tisztelettel

62 H-50

HAAS VILMOS szállodás.

Feltűnő eredmény!

T. cz.

Van szerencsém értesíteni hogy házilag készítettő igen jó

likörök és rumok

előállítására kitűnő francia likör és rum aromákat hozok forgalomba, melyeket 1 liter likör vagy rum készítéséhez való adagokban árusítok.

Készítése: gyors, olcsó és tiszta.

Használati utasítás minden üvegen rajta van

Burger Frigyes

drogueria és illatszerek kereskedése

KOLOZSVÁRT, Mátyás király-tér.

Allasch,
Anisette,
Ananász,
Barack,
Cheriseuse,
Köcsény,
Maraschino,
Vanília,

Benedictiner,
Császárkörté,
Curacao,
Kávé (Mocca)
Rózsa,
Rum Jamaika,
Rum Ananász.

39 14-104

Vidékre díjazlan csomagolás!

Általános megelégedés!

A NAGYSZEBENI

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

ad jelzálogkölcsonőket, félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett:

- A. 4¹/₂% kamattal mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 30.000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 26 K 11 f.
- B. 5¹/₂% kamattal mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 20.000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 27 K 16 f.
- C. 5¹/₂% kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.
- a) 41 évi törlesztésnél (82 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 29 K 60 f.
- b) 35 évi törlesztésnél (70 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K 08 f.
- D. 5¹/₂% kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 2000 K.
- a) 40 évi törlesztésnél (80 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K 84 f.
- b) 25 évi törlesztésnél (50 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 37 K 47 f.
- c) 10 évi törlesztésnél (20 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 65 K 05 f.
- E. 6¹/₂% kamattal mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.
- a) 32 évi törlesztésnél (64 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 34 K 98 f.
- b) 23 évi törlesztésnél (46 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 39 K 81 f.
- c) 18 évi törlesztésnél (36 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 45 K 05 f.
- d) 15 évi törlesztésnél (30 fél-évi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 50 K 09 f.

Az A. alatti kölcsönök csak földbirtokra, a B. C. D. és E. alattiak házakra is adhatók; valamennyi kölcsön — az egyszerűsége miatt — 1% törzsdíjon kívül — minden egyéb levonás nélkül teljes összegben készpénzben fizetetik ki.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények Lingner György úr által Nagynyeden nyújtandó be, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

VAJNA MIKLÓS ÉS TÁRSA

czég tisztelettel értesíti a helyi és vidéki n. é. közönséget, hogy a tavaszi idényre

uri és női divatáruczikkek

óriási nagy választékban megérkeztek, melyeknek izléses összeállítását a czégtársak személyesen eszközölték.

Tekintettel ez idényen jegyzett túlmagas árakra, a czég mindazonáltal a régi olcsó árakat tartja be és biztosítja a n. é. vevőközönséget az eddig tapasztalt pontos és szolid kiszolgálásról.

158 3-26

Kalap, nyakkendő és fehérneműk.

BERKOVITS BÉLA

női-, férfi-, fiu- és gyermek-ruha, valamint férfi-divat üzlete
Nagynyed, Főtér 3.

Bátor vagyok a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy bevásárlási-utazásomból haza érkezvén, a tavaszi idényre sok szép tavaszi újdonságokat bevásároltam.

Különösen bátor vagyok b. figyelmét felhívni elegáns és divatos női kabát raktáromra.

Saját szabóműhelyemben

24 órán belül készítek mérték után a legkövetelőbb izlésnek megfelelő férfi- és gyermek ruhákat.

Továbbá dús választékban tartok férfi-, fiu- és gyermek kész-ruhákat, valamint elismert legjobb minőségű női-, férfi- és gyermek-czipők, valamint kalap, nyakkendő és fehérneműket.

Becsés látogatását örömmel várva, s magamat szíves partfogásába ajánlva,

Kiváló tisztelettel

BERKOVITS BÉLA.

426 26-*

Pontos és szolid kiszolgálás.

Kizárólag kézimunka által készített czipők.

Nagy raktár bel- és külföldi szövetekben.

Gyár: NYERGES-UJFALU (Esztergom-m.)

Sürgőnyczim: Eternit Budapest.

Telefon 12-92.

Gyár: VÖCKLABRUCK (Feiső-Ausztria)

ETERNIT-PALA

AZBESZT-CZEMENT-PALA

HATSCHÉK LAJOS SZABADALMA.

Elpusztithatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK Hatschek Lajos BUDAPEST, VI., Andrassy-ut 33. sz.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsi rakomány. — Kérjen ismertetést.

80 8-12

FÖLDES JÁNOS

betonépítési, cement- és aszfaltipar vállalata

KULCSVÁR, Kossuth Lajos-utca 41. szám.

Fióküzlet Szászváros.

Készít és raktáron tart: sima és sajtolt cement lapokat, Hornyolt-cement fedélserepeket, gipsztáblákat.

Elvállal: nedves lakások gyökeres szárazzá tételét, járdák, folyosók, istállók, raktárak stb. aszfalttal való burkolását. Egyszerű és díszes granitto-terazzó cement és metlachi lapokkal való burkolási munkálatokat.

Vasbeton födémek létesítését.

Betonsatornák, zsipek, turbinatetelek, hidak, medenczék és átvezetek és gépalapozási munkák szakzerű kivitelét a legutányosabb árak mellett.

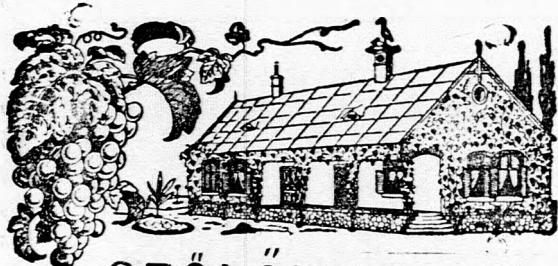
Legjobb minőségű

Brassói Portland Czement.

Román cement és gipsz eladása.

Építési szivattyúk kikölcsönzése.

124 1-34

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, természet nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lúgosnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskotaly és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen olyan ház, melynek fala mellett a legeszkélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül a házak épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb dísz, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismeretisére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, a ki ezimét egy levelezőlapon tudatja.

CZIM: Érmelléki első szőlőoltvány telep Nagy-Kágya,
[u. p. SZÉKELYHID. 458 10-20

Magyarnak **Pecs.**

Németnek **Bécs.**

Aranygyűrűk! Esküvői ajándékok!

Legjobb és pontosan járó arany és ezüst zsebórákat szállít

SCHÖNWALD IMRE

PÉCSETF 245. ékszergyáros és órásmester. — PÉCSETF 245.

Tessék árjegyzéket kérni, mely sok új és finom órákat, gyűrűket és egyéb ékszer-tárgyakat tartalmaz.

Rákóczi kurucz valódi ezüst remontoir óra 5 évi jótállással 7 frt.

44 10-40

POLLÁK SAMU

aszfalt és beton-építési vállalat KOLOZSVÁRT.

Alapítva 1893. Telefon szám 104.

Elvállal nedves lakások szárazzá tételét, kapubejáratok stb. természetes aszfalttal való burkolását. Készít cement és mozaik lapokat, szabadalmazott hornyolt cement fedélserepeket, szabadalmazott Zisseller rendszerű sodrony beléti beton-esőveket esatornázás és átvezetekhez, szabadalmazott tűzment-s gipsztáblákat.

Ajánlkozik járdák, szökőkutak, esatornázások, beton gátak, turbina telepek, valamint granitto terazzó készítésére.

Vezérképviselője a Beotsini cementgyárnak, valamint a budapesti magyar aszfalt részvénytársaságnak.

Elford megrendeléseket fa cement fedések, metlachi lapok és egyéb díszes falburkolatokra, valamint saját mód-szerű aszfalt parketára 127 2-26

KRASSOWSKY R.

női és férfi divat-üzlet

GYULAFEHÉRVÁR, Európa szálló mellett.

Újonnan berendezett, a jelenlegi viszonyoknak megfelelő elsőrangú

férfi és női divat-üzlet

ahol a legjobb minőségű árak kaphatók u. m. kesz női és gyermek felsők, selyem, gypju és mosó női rubakelmék, selyem és batist blous kelmék. Ernyők, derékfűzők, keztük, kalapok, függöny, szőnyeg, férfi- és női fehérmelmék, pipere-cizkék, bélesárut és min-tene szak-mába vágó divat-cizkék a legjobban és legolcsóbban beszerezhetők.

Vidéki megrendelőink részére minták és árjegyzékek ingyen küldetnek. Valamint megbízottunk rendelkezésükre áll.

Kolozsvári főköntözötmet női konfekcióban szintén a t. cz. szőzőség szives figyelmébe ajánlom. 65 52.

Cs. és kir. udvari szállító

NEUMANN M.

Szerb kir. udvari szállító.

KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér.

A tavaszi és nyári idényre

ajánl tavaszi és nyári öltönyöket, átmeneti kabátokat (Double-Ulster, Raglán), tavaszi felsőket (überzieher), Havelok ujjakkal és ujjak nélkül. Gazdasági kabátok szövetségével. — Fekete szalon és frak öltönyöket.

Nagy választék fiu-, leány- és gyermek-ruhákból.

Minták és képes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Megrendeléseknél elegendő mértéknek egy régi öltöny beküldése. Gyermekruhák rendelésénél elegendő, ha a gyermek korát, a kívánt szint és árt velem közlik.

38 10-52